

V Z G O J N I N A Č R T

OŠ Šmartno na Pohorju

za obdobje 2023 - 2026

V i z i j a š o l e:

»Močna področja posameznika prispevajo k skupnemu uspehu.«

Šmartno na Pohorju 2023

Vzgojno delovanje šole je strokovno delo, ki se izvaja v skladu s pravili stroke, v skladu z Zakonom o osnovni šoli na podlagi predpisov in aktov Osnovne šole Šmartno na Pohorju.

Vzgojni načrt je namenjen učencem, staršem, strokovnim delavcem, vodstvu in ostalim delavcem šole. Z njim želimo pozitivno vplivati na razvoj klime v šoli ter omogočiti čim boljše sodelovanje med delavci šole, starši in učenci.

Pomen vzgojnega načrta:

- spodbuja delovanje šole na ravni odnosov in vzpostavlja pozitivno klimo med vsemi vključenimi,
- je dogovor o enotnem vzgojnem delovanju vseh udeležencev v procesu vzgoje,
- je dogovor za premišljeno, organizirano ciljno naravnano delovanje šole in vsakega zaposlenega v njej,
- predstavlja avtonomno kreiranje pravil glede na delo in življenje šole ter sodelovanje z okoljem,
- predstavlja enotno delovanje in enoten pogled na ključne vzgojne ukrepe,
- je vnaprejšnji dogovor med zaposlenimi, starši in učenci.

Boris Sekol, ravnatelj

1. UVOD

Vzgojni načrt šole je dokument, s katerim šola določi načine doseganja in uresničevanja ciljev in vrednot v osnovni šoli ob upoštevanju potreb in interesov učencev ter posebnosti širšega okolja. (2. člen ZOS)

Po zakonu mora vsebovati določene obvezne sestavine:

- temeljne vzgojne vrednote in vzgojna načela,
- cilje izobraževanja,
- vzgojne dejavnosti,
- vzgojne postopke in ukrepe,
- vzajemno sodelovanje s starši.

Zakonska osnova za oblikovanje vzgojnega načrta:

- Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06, 102/2007, 107/10, 87/11, 40/12-ZUJF, 63/13; 2. člen – cilji izobraževanja, 60.d člen in 60.f člen – vzgojni opomini),
- Priporočila o načinu oblikovanja in uresničevanja vzgojnega načrta osnovne šole (MŠŠ; avgust 2008),
- Konvencija o otrokovih pravicah (OZN, sprejela Generalna skupščina, 1989),
- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v RS (izdalo MŠŠ, 1995),
- Izhodišča kurikularne prenove (pripravil NKS, 1997),
- ZOFVI (16/07, 36/08, 58/09, 64/09, 65/09, 20/11, 40/12-ZUJF, 57/2012-ZPCP-2D, 2. člen – cilji vzgoje in izobraževanja)

O uresničevanju vzgojnega načrta ravnatelj najmanj enkrat letno poroča svetu staršev in svetu šole (4. odstavek 60.d člena zakona). Sprejme ga svet šole na predlog ravnatelja po postopku, kot je določen za letni delovni načrt. (60.d člen zakona) Vzgojni načrt se lahko dopolnjuje ali spreminja. Letne evalvacije vzgojnega dela šole so podlaga njegovega dograjevanja in spreminjanja.

Vzgojni načrt vsebuje vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja šole s starši ter njihovo vključevanje v vzgojno dejavnost šole. Upošteva potrebe in interese učencev ter posebnosti širšega okolja. Nastal je na osnovi vizije šole: »Močna področja posameznika prispevajo k skupnemu uspehu.«

Pri oblikovanju smo upoštevali:

- **Načelo avtonomije učitelja:** vsak učitelj ima strokovno avtonomijo, ki temelji na vrednotah, iz katerih izhajajo pravila za ravnanje. Da lahko učitelj učinkovito in vzgojno ravna, mora vanje tudi sam verjeti. Avtonomnost mu omogoča, da lahko izbira med različnimi argumenti za vzgojno delovanje ter da zna le-to utemeljiti v konkretni konfliktni situaciji (Kroflič, 2007)
- **Načelo udeležnosti vseh akterjev vzgojnega delovanja šole** (delavci šole, učenci, starši in lokalno okolje): Skupno dogovarjanje in demokratično sprejemanje vrednot in pravil ima pomembno vlogo pri oblikovanju vzgojnega načrta šole (MZŠŠ, 2008).

Vzgojni načrt se izraža na

- Formalni ravni: cilji vzgoje, metodična obravnava vzgojne tematike ter pravice deležnikov
- Vsebinski ravni: vse oblike discipliniranja – proaktivno, preventivno in kurativno (Kroflič, 2009)

Vzgojni načrt opredeljuje

- cilje izobraževanja,
- vzgojna načela,
- temeljne vrednote,
- vzgojne dejavnosti,
- vzajemno sodelovanje s starši.

2. CILJI IZOBRAŽEVANJA

Z vzgojnim načrtom želi Osnovna šola Šmartno na Pohorju uresničevati cilje osnovnošolskega izobraževanja skladno z 2. členom Zakona o osnovni šoli:

- omogočiti osebni razvoj učenca v skladu z njegovimi sposobnostmi ter si prizadevati, da se učenci čutijo varne in sprejete.
- medsebojno spoštovanje in sodelovanje,
- sprejemanje drugačnosti, ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, rasno, etnično in narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo oz. invalidnost in zagotavljanje enakih možnosti glede na potrebe in sposobnosti posameznika,
- medsebojna strpnost, razvijanje zavesti o enakopravnosti spolov, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, razvijanje enakih možnosti obeh spolov ter s tem razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic ter temeljnih svoboščin,
- razvijanje jezikovnih zmožnosti in sposobnosti ter ozaveščanje položaja slovenskega jezika kot jezika države Slovenije,
- zagotavljanje kakovostne izobrazbe in razvijanje zmožnosti za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje,
- vzgajanje in izobraževanje za trajnostni razvoj in aktivno vključevanje v demokratično družbo (odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, drugih ljudi, do svoje in drugih kultur, naravnega in družbenega okolja ter do prihodnjih generacij),
- spodbujanje zavesti o integriteti posameznika, o državni pripadnosti, nacionalni identiteti in vedenje o zgodovini in kulturi Slovenije (obeleževanje državnih praznikov in vidna namestitvev državnih simbolov).

3. VZGOJNA NAČELA

Zaradi globalizacija in hitrega napredka tehnologije se spreminja življenjsko okolje otrok, posledično se zmanjšuje socializacijska moč družine in šole. Zato bomo v šolske in vzgojne programe vključevali vsebine, ki imajo v ospredju razvijanje in utrjevanje medčloveških in demokratičnih vrednot. Posebej bomo razvijali odgovornost učencev za svoje vedenje in jih učili, kako lahko vsakdanje težave rešujejo sami oziroma koga lahko prosijo za pomoč, kadar jo potrebujejo. Posebno pozornost bomo namenili učencem, ki zaradi različnih osebnih okoliščin težje dosegajo minimalne standarde znanja, učencem, ki so sposobni dosegati najvišje dosežke, pa bomo omogočili dodatne dejavnosti in sodelovanje na tekmovanjih. Tekmovalnost bomo v šoli razvijali predvsem kot izziv posameznika, da se za dosego svoje uspešnosti sam angažira. Zato bomo posebej spodbujali delavnost, prizadevnost in medsebojno pomoč pri delu.

4. TEMELJNE VREDNOTE

Na Osnovni šoli Šmartno na Pohorju si bomo prizadevali za spodbujanje vseh moralnih vrednot, zlasti pa za:

- **Medsebojno spoštovanje in strpnost vseh deležnikov**
Le-to se kaže pri načrtovanju, vključevanju in izvedbi dejavnosti ob upoštevanju individualnosti in drugačnosti, v spoštljivi in primerni medsebojni komunikaciji, v pozitivnih zgledih, spoštovanju dogovorov, medsebojni pomoči in sodelovanju.
- **Odgovornost** izkazujejo učenci z vztrajnostjo, izpolnjevanjem dolžnosti, spoštovanjem pravil Šolskega in Hišnega reda ter potrpežljivostjo; učitelji jo izkazujejo s svojo strokovnostjo, pravičnostjo, ustvarjalnostjo, doslednostjo in spoštljivostjo ter z omogočanjem varnega in vzpodbudnega učnega okolja; starši pa jo izkazujejo s sodelovanjem s šolo, spremljanjem ter spodbujanjem otrokovega razvoja in napredka.

- **Samostojnost** učenci izkazujejo s svojim rednim in z doslednim šolskim delom, s svojim mišljenjem in ravnanjem; učitelji jo izkazujejo s svojo avtonomnostjo, strokovnostjo in z doslednostjo. Starši jo izkazujejo s spodbujanjem in spremljanjem otrokovega osebnega in čustvenega razvoja.
- **Solidarnost** je pogoj za doseganje učnih ciljev, zato si medsebojno pomagamo, se poslušamo, priznavamo in sprejemamo drugačnost ter večkulturnost in skupaj iščemo rešitve.

V okviru svojega vzgojno-izobraževalnega dela bomo razvijali tudi druge vrednote, ki so pomembne za življenje in delo mladega človeka danes in v prihodnosti.

5. OBLIKE VZAJEMNEGA SODELOVANJA ŠOLE S STARŠI

Dobro sodelovanje med starši in šolo oblikuje vzajemno partnerstvo pri vzgoji, ki omogoča tako staršem kot šoli lažje zaznavanje otrokovih potreb in želja ter razumevanje družbeno sprejemljivega vedenja. V okviru sodelovanj in srečanj se izmenjajo različne informacije in mnenja, ki so potrebna tako za starše kot za učitelje. Za učitelje pomenijo tudi lažje spoznavanje otroka in njegovih individualnih potreb, spoznavanje lastnega dela in pristopov, pričakovanj staršev in s tem bogatenje vzgojnega procesa.

Za organizirano uresničevanje interesov staršev je v šoli oblikovan Svet staršev. Svet staršev je sestavljen tako, da ima v njem vsak oddelek po enega predstavnika, ki ga starši izvolijo na 1. roditeljskem sestanku.

Šola informira starše o vzgojno-izobraževalnem delu in vseh pomembnih dogajanjih na šoli preko spletne strani šole, z obvestili na oglasnih deskah šole, s pisnimi obvestili in vabili.

Starši se vključujejo v reševanje problemov, ki jih imajo njihovi otroci ali skupina otrok ali kadar njihovi otroci ali skupina otrok kršijo pravila šole. V reševanje, kadar je to potrebno, se lahko vključujejo tudi zunanje institucije, kot je Center za socialno delo, svetovalni centri ali druge pristojne institucije.

S starši sodelujejo tako pri doseganju učno-vzgojnih ciljev kot pri reševanju razvojnih in osebnih težav njihovih otrok in skupin otrok. Zato se stalno, poleg običajnih oblik sodelovanja, roditeljskih sestankov, govorilnih ur, individualnih govorilnih ur, spodbuja medsebojno komunikacijo staršev in druge aktivnosti, kot so neformalna srečanja za učence in starše, praznovanja, razni družabni dogodki v okviru šole ali v okviru oddelčne skupnosti. V navedenih primerih šola obvešča starše na različne načine: ustno, pisno, po telefonu, po elektronski pošti, preko spletnih učilnic. Starše se povabi v šolo predvsem v primerih, ko je potreben razgovor o otrokovem vedenju ali težavah v šoli.

6. VZGOJNE DEJAVNOSTI ŠOLE

Šola bo učencem omogočala možnost razvijanja lastne ustvarjalnosti in napredovanja, prevzemanje odgovornosti za svoje vedenje in sprejemanje omejitev, ki jih narekuje življenje v večji skupnosti, tako v razredu kot v šoli kot celoti.

Vzgojne dejavnosti šole so naslednje:

- proaktivne in preventivne,
- svetovanje in usmerjanje,
- vzgojni postopki in ukrepi (restitucija in mediacija),
- pohvale, priznanja in nagrade.

6.1 Proaktivne in preventivne dejavnosti

Proaktivne in preventivne dejavnosti vzgojne dejavnosti oblikujejo šolsko okolje tako, da se učenci v njem počutijo varno in sprejeto ter da so pri šolskem delu motivirani, ustvarjalni, prevzemajo odgovornost za svoje vedenje, sprejemajo omejitve, ki jih zahteva življenje v skupnosti. Šola avtonomno načrtuje in izvaja proaktivne vzgojne dejavnosti, ki zagotavljajo

okolje, v katerem lahko učenci uspešno zadovoljujejo temeljne telesne, duševne, čustvene in socialne potrebe ter razvijajo samostojnost in odgovornost. Oddelek razreda je osnovna socialna skupina, kjer bomo s spodbujanjem ugodne socialne klime pripomogli k oblikovanju in razvijanju dobrih medsebojnih odnosov. Oddelčna skupnost bo sprejela pravila oddelka, ki bodo izhajala iz pravil šolskega reda ter gradila na občutku varnosti, zaupanju in sprejetosti. Spodbujali bomo razvijanje socialno-čustvenih veščin, vrstniško sodelovanje in pomoč ter zgledno vedenje.

Tematsko usmerjene vzgojne dejavnosti šole bodo vpletene v ure oddelčne skupnosti, dneve dejavnosti, v druge šolske aktivnosti. Posebno pozornost bomo posvetili izpostavljenim temam, kot so medvrstniška komunikacija, odnosi med vrstniki, medvrstniška pomoč, ustrezno in sprejemljivo reševanje konfliktov, strpnost, odvisnosti, zdravo življenje in ekologija.

Izvajali bomo preventivne dejavnosti za preprečevanje zasvojenosti, nasilništva in drugih odklonskih pojavov v družbi ter dejavnosti, ki povezujejo učence, delavce šole, starše in lokalno skupnost, ter skrbeli za medgeneracijsko povezovanje in sodelovanje. Prav posebno pozornost bomo namenili spoznavanju, učenju in razvijanju moralnih vrednot, sprejemanju odgovornosti za svoje vedenje in kritično vrednotenje lastnega vedenja in vedenja vrstnikov. Šola bo spodbujala sodelovanje z zunanjim okoljem šole in s starši. Prizadevali si bomo za takojšnje in načrtno reševanje nastalih težav in konfliktov v šoli.

DEJAVNOSTI NA POSAMEZNIH NIVOJIH ŠOLE

Aktivnost	TEMATSKE URE ODDELČNIH SKUPNOSTI - ODGOVORNOST, SAMOSTOJNOST, SOLIDARNOST Samoregulacija, IKT kompetence, ekologija, zdrava prehrana
Nosilec	Razredniki, šolska svetovalna služba
Udeleženec	Učenci 1. - 9. razreda
Čas	Ure ODS
Evalvacija	Razvidna iz zapisov ur ODS

Aktivnost	RAZREDNA IN ŠOLSKA PRAVILA - ODGOVORNOST V času ur oddelčnih skupnosti na teme spoznavanje med učenci, seznanjanje s šolskimi pravili in hišnim redom, šolo ter sprejemanjem drug drugega.
Nosilec	Razredniki, šolska svetovalna služba
Udeleženec	Učenci 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	MEDVRSTNIŠKA POMOČ - ODGOVORNOST, SAMOSTOJNOST IN SOLIDARNOST Razrednik in ostali strokovni delavci šole spodbujajo učence, pomagajo drugim učencem v različnih situacijah.
Nosilec	Razredniki, šolska svetovalna služba, učenci
Udeleženec	Učenci 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	VARUHI - ODGOVORNOST, SAMOSTOJNOST Učenci 9. razreda so varuhi učencem 1. razreda. Sprejmejo jih v šolo in jih spremljajo skozi vse šolsko leto.
Nosilec	Razrednik 9. in 1. razreda
Udeleženec	Učenci 9. in 1. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	SKRB ZA UREJENO OKOLICO – ODGOVORNOST Vsi učenci čistijo okolico šole v okviru Ekodneva oz ob Dnevu Zemlje. Pri tem razvijajo odnos do okolja.
Nosilec	Strokovni delavci
Udeleženec	Delavci šole, učenci
Čas	Vse šolsko leto po dogovoru
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	DEŽURSTVO UČENCEV V RAZREDU - ODGOVORNOST, SAMOSTOJNOST IN SOLIDARNOST Izvajanje dežurstva učencev v oddelkih (skrb za čistočo, sporočanje imen manjkajočih učencev in druge dogovorjene naloge).
Nosilec	Razrednik
Udeleženec	Učenci 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	SKRB ZA PRINAŠANJE UČNIH PRIPOMOČKOV IN ŠPORTNE OPREME - ODGOVORNOST
Nosilec	Strokovni delavci, starši
Udeleženec	Učenci 1. – 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	VAROVANJE ŠOLSKE, TUJE IN OSEBNE LASTNINE - ODGOVORNOST
Nosilec	Strokovni delavci
Udeleženec	Učenci, starši, učitelji
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	SKRB ZA OSEBNO HIGIENO - ODGOVORNOST, SAMOSTOJNOST
Nosilec	Strokovni delavci, starši
Udeleženec	Učenci 1. – 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	DOBRODELNA OZ. PROSTOVOLJNA DEJAVNOST IN AKCIJE - ODGOVORNOST, SOLIDARNOST V šolskem letu se izvajajo dobrodelne akcije v sodelovanju z dobrodelnimi organizacijami iz šolskega okolja.
Nosilec	Strokovni delavci, šolska svetovalna služba, učenci
Udeleženec	Učitelji in učenci 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto po dogovoru
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	RAZLIČNI PROJEKTI, NATEČAJI, TEKMOVANJA, RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI (iz LDN šole) - ODGOVORNOST, SAMOSTOJNOST, SOLIDARNOST
Nosilec	Strokovni delavci
Udeleženec	Učenci 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto po dogovoru
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	SORAZREDNIŠTVO - ODGOVORNOST Sorazrednik prevzame funkcijo razrednika v primeru njegove odsotnosti. Sorazrednik razredniku pomaga pri reševanju morebitnih vedenjskih in učnih težav ter pri urejanju dokumentacije.
Nosilec	Razredniki, sorazredniki
Udeleženec	Učenci 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	DEŽURSTVO UČITELJEV - ODGOVORNOST Zjutraj in v času odmorov dežurstvo učiteljev na hodnikih in v jedilnici. Učitelji so po vnaprej določenem seznamu na razpolago za nemirne in čakajoče učence.
Nosilec	Ravnatelj
Udeleženec	Strokovni delavci
Čas	Vse šolsko leto po razporedu ravnatelja
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	DOSLEDNO VPISOVANJE ZAMUJAJOČIH IN MANJKAJOČIH UČENCEV – ODGOVORNOST Učitelji v aplikacijo LoPolis dosledno vpisujejo zamujanje in izostanke učencev.
Nosilec	Ravnatelj
Udeleženec	Učitelji
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	TOČNO PRIHAJANJE K URAM POUKA - ODGOVORNOST Učitelji smo najboljši zgled učencem.
Nosilec	Ravnatelj
Udeleženec	Strokovni delavci
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Aktivnost	PRISOTNOST NA POGOVORNIH URAH IN RODITEUSKIH SESTANKIH - ODGOVORNOST S spodbujanjem staršev k obiskovanju pogovornih ur in roditeljskih sestankov razvijamo odgovornost staršev do spremljanja dela njihovih otrok.
Nosilec	Strokovni delavci
Udeleženec	Starši učencev 1. - 9. razreda
Čas	Vse šolsko leto
Evalvacija	Ob zaključku šol. leta

Vzgojne dejavnosti se določijo za vsako šolsko leto in so konkretne oblike izvajanja naših vzgojnih prizadevanj. Pobudo za določeno dejavnosti lahko poda učenec, učitelj ali starš; naslovijo jo na vodstvo šole, razrednika ali svetovalno delavko.

Naša vzgojna prizadevanja bomo uresničevali tako na ravni celotne šole kot tudi na ravni posameznega oddelka, skupine učencev ali posameznika.

6.2 Svetovanje in usmerjanje

Del vzgojnega delovanja je tudi svetovanje in usmerjanje, ki se izvaja pri reševanju problemov, ki so posledice nespoštovanja drugih ter kršitev šolskih pravil, ali izhajajo iz osebnih stisk posameznika.

Cilji svetovanja so, da se učenec nauči:

- reševati probleme in konflikte,
- ustrezno ravnati v stresnih situacijah (strah, tesnoba, jeza, žalost, občutki sramu ali krivde, apatičnost, konflikti),
- razmišljati in presojeti o primernosti svojega vedenja in ravnanja ter sprejeti posledice,
- razvijati empatično delovanje,
- razumeti vzroke za neustrezno vedenje pri sebi in drugih,
- razvijati realno in pozitivno samopodobo in samospoštovanje.

Svetovanje se lahko izvaja v okviru ur oddelčnih skupnosti, pogovorov z učenci v času govorilnih ur za starše in učence, ob sprotne reševanju problemov in drugih priložnostih. Izvajajo ga strokovni delavci in sodelavci šole. Posebno vlogo ima svetovalna delavka šole. Svetovanje in usmerjanje, povezano z reševanjem individualnih ali skupinskih težav učencev, izvajajo za to usposobljeni strokovni delavci. Svetovanje in usmerjanje glede težav učenčevega delovanja v šoli, odnosov z vrstniki, učitelji in enkratnih ali občasnih kršitev pravil Šolskega reda poteka v obliki pogovora med strokovnimi delavci šole in učenci. V primerih, ko strokovni delavec presodi, da se pri učencu pojavljajo težave in oblike vedenja, ki jih šolska obravnava ne more omiliti, izboljšati ali odpraviti, staršem predlaga obravnavo v zunajšolskih ustanovah psihološke in socialne pomoči, kot so Svetovalni center za otroke mladostnike in starše Maribor, Center za socialno delo ali Otroška in mladostniška psihiatrija Maribor.

6.3 Vzgojni postopki in ukrepi

Temeljni vzgojni postopki so pogovor, mediacija in restitucija.

POGOVOR je osnova vzgojnega delovanja in sicer:

- z učencem in učiteljem ali strokovnim delavcem,
- z učencem, starši in učiteljem ali strokovni delavcem,
- s skupino učencev ali celotno oddelčno skupnostjo. Pogovor evidentiramo v zvezek zapisov.

6.3.1 Svetovalni pogovor

S svetovalnim pogovorom strokovni delavci šole ponudijo učencu/učencem pomoč, podporo, usmerjanje. V takem pogovoru omogočijo otroku prepoznavanje neprimerne vedenja in odzivanja in mu pomagajo iskati boljše rešitve v spreminjanju vedenja. Dogovori za spreminjanje lastnega ravnanja:

- ustni dogovor,
- pisni dogovor po kratkih korakih.

Strokovni delavec spodbudi učenca, da sam najde najboljšo uresničljivo rešitev. Dogovorita se za način spremljanja dogovora in za datum ponovnega srečanja. Na srečanju učenec poroča o svojih ravnanjih z vidika (ne)uspeha in v primeru neuspeha načrtuje nove možnosti za drugačno, bolj učinkovito in odgovorno ravnanje. Ta postopek velja tudi za skupine učencev. Strokovni delavec je odgovoren za vodenje zapisnika svetovalnega pogovora.

V primeru, ko učitelj presodi, da otrok potrebuje dalj časa trajajoče spremljanje vedenja, usmerjanje in svetovanje v okviru šole, se v soglasju s starši, v svetovalni službi odpre osebna mapa za učenca, ki potrebuje pomoč in svetovanje.

V primeru, ko strokovni delavec presodi, da se pri učencu pojavljajo težave in oblike vedenja, ki jih obravnava v šoli ne more omiliti, izboljšati ali odpraviti, se staršem predlaga obravnava učenca v zunanjih ustanovah.

Na osnovi mnenja zunanje ustanove starši na pobudo razrednika in šolske svetovalne službe podajo npr. predlog za začetek postopka usmerjanja otrok s posebnimi potrebami.

6.3.2 Mediacija

Je postopek, v katerem se osebe, ki so v sporu, ob pomoči tretje osebe (mediatorja) pogovorijo ter ugotovijo, kje so točke njihovega spora, si izmenjajo stališča, izrazijo svoja mnenja, ideje, težave in strahove ter skušajo najti rešitev, ki bo ustrezala vsem v sporu. V mediaciji prevzame sprti strani sami odgovornost za razrešitev nastalega konflikta. Proces mediacije vodi in usmerja mediator, ki je zaupna in popolnoma nevtralna oseba (strokovni delavec šole) in je ustrezno teoretično in praktično usposobljen.

Z mediacijo želimo:

- privzgojiti učencem sposobnosti, veščine za reševanje konfliktov,
- spodbujati pozitivno komunikacijo, učiti sprejemanja odgovornosti, navajati na poslušanje, krepiti pozitivno samopodobo, zmanjševati nasilnost in agresijo.

S šolsko in vrstniško mediacijo krepimo socialne odnose, se urimo v mirnem reševanju sporov, iščemo, izbiramo različne in primerne rešitve, razvijamo sposobnosti aktivnega poslušanja, utrjujemo sodelovanje, spoznavanje, sprejemanje in spoštovanje drugega, krepimo odgovornost, zaupanje, urimo in razvijamo sposobnosti samostojnega reševanja konfliktov ter spodbujamo osebno rast in razvoj.

6.3.3 Restitucija – povračilo škode

To metodo uporabimo v primeru, ko učenec povzroči materialno ali moralno škodo drugemu, skupini ali šoli. Gre za ponujeno možnost, ko lahko učenec izbira med poravnavo škode ali možnostjo prispevka k boljši urejenosti šole. Učenec se sooči s posledicami svojega ravnanja, sprejme odgovornost zanj in poišče načine, s katerimi svojo napako popravi - z oškodovancem se dogovori za način-e poravnave. Ta metoda (v nasprotovanju s kaznovanjem), poudarja pozitivno reševanje problemov. Strokovni delavec spodbuja in usmerja proces restitucije. Starši s podpisom potrdijo otrokovo izbiro in prevzamejo skupaj z njim odgovornost za realizacijo.

Ob namerno povzročeni materialni škodi se lahko uporabijo alternativni ali administrativni vzgojni ukrepi, obvezno denarno povračilo škode, lahko tudi prijava policiji.

Med povzročanje materialne škode sodijo:

- poškodovanje in uničevanje izdelkov, opreme in stvari drugih učencev (obravnavana se kot lažja ali težja kršitev, odvisno od povzročene škode),
- malomarno ravnanje s šolsko lastnino (obravnavana se kot lažja ali težja kršitev, odvisno od povzročene škode),
- namerno poškodovanje in uničevanje šolske zgradbe, opreme ter stvari in opreme drugih učencev, delavcev šole in obiskovalcev (obravnavana se kot težja kršitev),
- kraja lastnine šole, lastnine drugih učencev, delavcev ali obiskovalcev šole (obravnavana se kot težja kršitev).

6.3.4 Vzgojno ukrepanje

Ob neprimernem vedenju in ravnanju se učencu izreče vzgojni ukrep. Ukrep se izbere glede na vrsto prekrška ali negativnega dejanja.

Namen ukrepanja je, da se učenci naučijo:

- razmišljati in presojati o svojem vedenju/ravnanju ter o vedenju in ravnanju drugih,
- prevzemati odgovornost zase in za svoje ravnanje,
- prevzemati posledice svojih dejanj oz. odločitev.

Morebitne pritožbe učenca ali staršev rešuje učitelj, razrednik, svetovalna služba in ravnatelj. Na naši šoli bomo v ta namen uporabljali alternativne ukrepe, v primeru težjih ali ponavljajočih se kršitev pa tudi administrativne vzgojne ukrepe.

Alternativni ukrepi

Uporabljajo se, kadar temeljni vzgojni postopki niso učinkoviti in razrednik oz. strokovni delavec oceni, da bi takšen ukrep lahko dosegel svoj namen.

➤ Pogovor z učencem

Pogovor opravi pedagoški/strokovni delavec, ki ugotovi kršitev šolskega reda ali šolskih pravil, neposredno po kršitvi oz. v čim krajšem času po kršitvi. Pri tem upošteva, da s tem ukrepom ne sme bistveno posegati v čas pouka ali drugih šolskih zaposlitev učenca.

➤ Pogovor učenca z ravnateljem

Kadar gre za obsežno oz. težjo kršitev hišnega reda in šolskih pravil, se s kršiteljem pogovori ravnatelj šole.

➤ Uradno vabilo staršem na skupni pogovor z učencem v šoli

Za ta ukrep se razrednik odloči na predlog učitelja ali po lastni presoji. Učenčevim staršem pošlje uradno vabilo šole za pogovor v šolskih prostorih. Na pogovor mora povabiti tudi učitelja, ki je bil prisoten pri prekršku. Pri pogovoru sodeluje tudi šolska svetovalna služba in po potrebi ravnatelj. Ta ukrep se uporabi tudi v primeru neopravičenega izostajanja od pouka, če učenec izostane več kot 5 ur pri istem predmetu, skupaj pa več kot 12 ur občasno ali več kot 16 ur strnjeno.

➤ Začasni odvzem učenčevega predmeta, s katerim moti pouk ali pa je njegova uporaba v času pouka oz. v šoli prepovedana

Odvzeti predmet lahko glede na težo kršitve vrnemo učencu ali staršem isti dan ali po določenem času, najkasneje pa zadnji šolski dan v tekočem šolskem letu.

➤ Javno opravičilo učitelju, učencu ali celotnemu razredu

Ob neprimernem vedenju, zaradi katerega so navedeni prizadeti, se lahko od učenca zahteva javno opravičilo prizadetim (pred celotnim razredom ali pred učitelji v zbornici).

➤ **Začasno povečan nadzor nad učencem v šolskem prostoru**

Ta ukrep se je v praksi izkazal za učinkovitega predvsem kot začasni ukrep. O njem se odloči učenčev razrednik in o tem obvesti vse pedagoške delavce. Nadzor izvajajo dežurni pedagoški delavci v času glavnega odmora, pred oz. po pouku pa so bolj pozorni nanj vsi ostali prisotni pedagoški delavci.

➤ **Dokončanje neopravljenih nalog v šoli izven časa pouka**

Ta vzgojni ukrep se izreče učencu, ki ponavljajoče moti potek pouka, noče sodelovati in delno ali v celoti ne opravi vseh šolskih nalog/zadolžitev, čeprav bi jih tisti dan moral opraviti.

V opravičilo pa ne navede nobenega tehtnega razloga. Ukrep se izpelje isti dan po končanem pouku. Pedagoški delavec, ki izreče ta ukrep, mora o tem pravočasno obvestiti razrednika in tudi starše ter pripraviti vse potrebno za izvedbo ukrepa. V času izvajanja ukrepa mora biti učenec pod nadzorom. Pri izvedbi tega ukrepa lahko sodelujejo pedagoški delavci šole, ki v tistem času niso angažirani drugje in tudi vodstvo šole, ki določi osebo za nadzor.

➤ **Dodatno spremstvo za učenca**

Razrednik oddelka, v katerem je eden ali več vedenjsko težavnih učencev ali učencev s posebnimi potrebami, se o tem ukrepu dogovori z vodstvom šole, ki določi dodatnega spremljevalca. Ukrep je namenjen tistim učencem, ki so izrazito nepredvidljivi, pogosto kršijo pravila šolskega reda, ne upoštevajo navodil pedagoških delavcev ali celo ogrožajo sebe in svoje sošolce. Primerno ga je uporabiti za čas izvajanja tistih šolskih dejavnosti, ki potekajo izven šolskega prostora, kot je šola v naravi, ekskurzije, izleti, ogledi ipd.

➤ **Nadomestni vzgojno-izobraževalni proces v šoli**

Kadar učenec s svojim vedenjem povsem onemogoča normalno izvedbo pouka ali ogroža zdravje in varnost sebe in drugih učencev, se zanj lahko začasno organizira nadomestni pouk izven njegovega oddelka. Učenec mora ves čas odsotnosti iz oddelka imeti zagotovljen nadzor pedagoškega delavca, ki ga določi vodstvo šole. Učitelj, ki je poučeval v času, ko učenca ni bilo v oddelku, naknadno preveri delo učenca in se z njim pogovori o vzrokih težav. Cilj ukrepa je vzdrževanje postavljenih meja sprejemljivega vedenja. Postopek izpelje učenčev razrednik na pobudo učitelja-ev, ki učenca učijo. Ukrep se lahko uporabi tudi kot preventivni ukrep prepovedi sodelovanja v šoli v naravi ali v ostalih dejavnostih izven šolskega prostora za tistega učenca, ki se kljub predhodnim pogovorom, dogovorom in opozorilom še vedno vede nesprejemljivo in ogrožajoče. Za ukrep se odloči razrednik po prejšnjem posvetovanju z vodstvom šole, ostalimi pedagoškimi delavci, ki učenca poznajo in svetovalno službo. Učencu se omogoči vključitev v nadomestni vzgojno-izobraževalni proces v šoli.

➤ **Opravljanje družbeno koristnega dela**

Se organizira za kršitve kot so: samovoljno odhajanje iz prostorov šole, odklanjanje urejanja okolice, površno dežurstvo pri malici, v razredu, pri zvonjenju ... V teh primerih lahko učenec izbere družbeno koristno delo, ki ga v dogovoru z učiteljem opravi izven časa pouka, v glavnem odmoru ali po pouku (ustni dogovor, kako dolgo, ki se zapiše in preveri).

➤ **Začasna ukinitvev ali mirovanje nekaterih pravic učenca**

To je povezano z večkratnimi kršitvami šolskih pravil, s pridobljenim statusom ali ugodnostmi, ki jih šola nudi učencu izven predpisanih standardov. Učencu se npr. prepove opravljanje dežurstva, predstavljanje šole na tekmovanjih, začasno se zamrzne status, uporaba knjižnice ... Ukinitvev pravic učencu izreče razrednik na predlog pedagoških delavcev. Pri tem pridobi mnenje razrednega učiteljskega zbora in se posvetuje s šolsko svetovalno službo in vodstvom šole.

➤ **Začasna prepoved vstopanja in zadrževanja v določenih prostorih**

Ukrep je namenjen tistim učencem, ki večkrat ne upoštevajo določil hišnega reda v šolskih prostorih. Ukrep se ne sme uporabiti za učilnice in vse ostale prostore, v katerih poteka redni izobraževalni proces. Učencu ga izreče njegov razrednik po predhodnem dogovoru z ostalimi pedagoškimi delavci in vodstvom šole.

➤ **Prepoved približevanja posameznim učencem ali skupinam učencev**

Ukrep je namenjen učencu, ki večkrat z neprimernim vedenjem ogroža druge učence. Nadzor nad izvedbo opravi razrednik oz. dežurni oz. prost učitelj (ali ŠSD), ki ga določi vodstvo šole.

➤ **Odstranitev od pouka**

Se izvede v primeru, ko pogovor ni učinkovit oz. ko se učenec ne more pomiriti. Učitelj poišče pomoč pri drugem delavcu šole. Učenec s to osebo zapusti razred in se umakne v drug prostor, kjer počaka do konca ure. Če se je pomiril v toliki meri, da lahko nadaljuje s poukom, odide k naslednji uri, sicer počaka še uro – dve s prostim delavcem šole (se pogovori) in na obrazec zapiše, kaj se je zgodilo, kako je ravnal oz. kako bi moral. O dogodku se obvesti starše, ki so seznanjeni, da če se to ponovi, so dolžni priti ponj. V roku 24 ur po dogodku se sestanejo učenec, učitelj pouka (kjer se je dogodek zgodil), razrednik, starši in svetovalna služba, da se dogovorijo o nadaljnjih postopkih.

➤ **Odhod domov**

Se organizira, kadar je učenec preveč razburjen ali neobvladljiv. Pokličemo starše, ki so dolžni priti ponj v najkrajšem možnem času. Učenec počaka starše pod nadzorom strokovnega delavca šole. Če starši odklonijo priti po otroka, o tem obvestimo center za socialno delo. Dobimo napotke.

➤ **Pregled torbe in oblačil ob prisotnosti učenca in razrednika**

Ta ukrep se izvede v primeru suma, da ima učenec v njih skrite nedovoljene ali odtujene predmete. Učenec sam izprazni torbo, peresnico, žepe ... Napiše se zapisnik oz. učenec svoje ravnanje zapiše v obrazec samoanalize ravnanj.

➤ **Obvestilo policiji**

Velja v primeru kaznivih dejanj, npr.: kraja, posedovanje ali prodajanje drog, namerno povzročanje materialne škode, spolno nadlegovanje, fizično obračunavanje ipd. O tem obvestimo starše in policijo. Ob prekršku se sestane oddelčni učiteljski zbor, svetovalna služba in vodstvo. Napiše se zapisnik oz. učenec svoje ravnanje zapiše v obrazec samoanalize ravnanj (kaj je bilo narobe, kako bi moral ravnati, da do težav ne bi prišlo).

Administrativni vzgojni ukrepi

Učencu se lahko vzgojni opomin izreče, kadar ta krši dolžnosti in odgovornosti, določene z zakonom, drugimi predpisi ali akti šole in ko vzgojne dejavnosti oz. vzgojni ukrepi ob predhodnih kršitvah niso dosegli namena (Na podlagi 60. f člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, 5t. 81/06 - uradno prečiščeno besedilo in LO2/071, ki preneha veljati z 31. L2. 2072, in se s 1. 1. 2013 izrekanje vzgojnih opominov nadaljuje po 60. f členu Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, 5t. 87111, 40/12)).

Izraz vzgojni opomin se razlikuje od vzgojnega ukrepa, ki nima za učenca trajnih posledic, kot sta, npr., premestitev v drugi oddelek ali šolo. Vzgojni opomin se izreče, kadar so izčrpani vsi vzgojni postopki in ukrepi, ki so opredeljeni in opisani v točki 6.3.4 ter v Pravilih šolskega reda OŠ Šmartno na Pohorju. Po izrečenem tretjem vzgojnem opominu lahko šola učenca prešla na

drugo šolo brez soglasja staršev. Odločitev o tem mora biti podprta s strokovnimi mnenji sodelujočih institucij.

Pred izrekom vzgojnega opomina se razrednik pogovori z učencem in starši.

Vzgojni opomini so:

- 1. vzgojni opomin;
- 2. vzgojni opomin;
- 3. vzgojni opomin (prešolanje).

Vzgojni postopek (razgovor) vodi učitelj, razrednik ali svetovalna delavka. Pogovori se zapišejo, realizacijo dogovorov spremlja oseba, ki je razgovor vodila, ali razrednik.

6.3.5 POHVALE, PRIZNANJA IN NAGRADE

Učenci ali skupine učencev lahko za uspešno in prizadevno delo v šoli prejmejo pohvale, priznanja in nagrade.

Pohvale, priznanja in nagrade učencem ali skupinam učencev predlagajo:

- oddelčne skupnosti ali skupnost učencev šole,
- razrednik,
- drugi strokovni delavci šole,
- mentorji dejavnosti,
- ravnatelj.

Učenci, ki prejmejo priznanje ali pohvalo, so lahko tudi nagrajeni. Učni uspeh ni edino merilo za doseganje posameznih priznanj oz. nagrad.

➤ Pohvale

Pohvale so lahko ustne ali pisne.

Pohvale podeljujeta razrednik ali mentor dejavnosti za aktivnosti, ki trajajo celo šolsko leto. Razrednik podeljuje pohvale za delo v oddelčni skupnosti, za individualno napredovanje učenca ali za pozitivno/lepo vedenje oziroma ravnanje. Mentor podeljuje pohvale za prizadevno delo pri interesnih ali drugih dejavnostih.

Pisne in ustne pohvale se podeljujejo za:

- prizadevnost ter doseganje vidnih rezultatov pri pouku, interesnih dejavnostih in drugih dejavnostih šole,
- bistveno izboljšanje učnega uspeha v primerjavi s preteklim šolskim letom, doseganje vidnih rezultatov na šolskih tekmovanjih in srečanjih učencev z različnih področij znanja in delovanja,
- posebej prizadevno in učinkovito delo v oddelčni skupnosti učencev ali skupnosti učencev šole, nudenje pomoči tistim, ki jo potrebujejo, aktivno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi različnih dejavnosti in prireditev, pomembnih za delo šole,
- spoštljiv odnos,
- in drugo po argumentirani utemeljitvi strokovnih delavcev.

Pohvale se lahko podelijo tudi skupini učencev.

➤ *Priznanja*

Priznanja se izrekajo za:

- večletno prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri šolskem delu,
- doseganje vidnih rezultatov na tekmovanjih in srečanjih učencev, ki so organizirana za območje celotne države,
- večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih,
- večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti, skupnosti učencev šole ali šolskem parlamentu.

Priznanja podeljuje učencem ravnatelj šole, in sicer za delo oziroma dosežek, ki je pomemben za celotno šolo ali znatno prispeva k ugledu šole v širši skupnosti.

➤ *Nagrade*

Učenci, ki prejmejo priznanje, so lahko tudi nagrajeni. Vrsto nagrade za posameznega učenca določi ravnatelj v sodelovanju z razrednikom oziroma mentorjem. Praviloma so nagrade knjige ali pripomočki, ki jih učenec lahko uporablja pri pouku ali drugih dejavnostih šole.

Priznanja in nagrade v drugi in tretji triadi podeljuje ravnatelj ob zaključku šolskega leta na slavnosten način.

Vzgojni načrt Osnovne šole Šmartno na Pohorju je bil predhodno usklajen na strokovnem zboru v sredo, 30. 8. 2023.

Pregledan in potrjen na svetu staršev v 29.9.2023

Pregledan in potrjen na svetu zavoda v 2.10.2023

Ravnatelj: Boris Sekol